

УДК 330.3

Богдан Юрійович КИШАКЕВИЧ, д.е.н., професор,
професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності
НУ «Львівська політехніка»

Львів, Україна

Богдан Тарасович ДЕМЕДЮК,
аспірант,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Дрогобич, Україна

СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ МСП ЯК ПРІОРИТЕТ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Малі та середні підприємства (МСП) відіграють важливу роль у забезпеченні економічного зростання, зайнятості та структурної трансформації національної економіки. В умовах євроінтеграції України ключовим пріоритетом стає не просто підтримка МСП, а саме стимулювання їхньої інноваційної активності, що відповідає вимогам сучасної економіки знань. Європейський Союз приділяє особливу увагу розвитку інноваційної екосистеми МСП, що підтверджується цілим рядом стратегій та інструментів підтримки (наприклад, Horizon Europe, EEN, COSME).

Інноваційність у МСП передбачає не лише впровадження нових продуктів, а й оптимізацію процесів, цифровізацію, нові бізнес-моделі та адаптацію до принципів сталого розвитку. Водночас рівень інноваційної активності українських МСП залишається значно нижчим порівняно з європейськими країнами. Основними стримуючими факторами є обмежений доступ до фінансування, низький рівень цифрових компетенцій, брак інноваційної інфраструктури та слабка інтеграція у міжнародні ланцюги доданої вартості.

Євроінтеграційна політика відкриває нові можливості для подолання цих бар'єрів. Поступове приєднання України до єдиного науково-дослідного простору ЄС передбачає розширення участі українських МСП у програмах підтримки інновацій. Залучення до європейських мереж інновацій (таких як Enterprise Europe Network) дає змогу розширити ринки збуту, залучити партнерів та знайти інвесторів. Крім того, співпраця з європейськими кластерами, науково-дослідними центрами та акселераторами дозволяє пришвидшити трансфер технологій і знань.

Важливо, щоб політика підтримки інновацій була системною та охоплювала весь життєвий цикл інновації — від ідеї до комерціалізації. Необхідно посилити координацію дій між урядовими структурами, бізнесом, наукою та освітою. Підтримка має охоплювати створення центрів інноваційної підтримки, грантові програми, податкові стимули та державні замовлення на інноваційну продукцію. Цифрова трансформація є критично важливою для інноваційного розвитку МСП. Поширення технологій штучного інтелекту, Інтернету речей, хмарних рішень створює нові ніші для інновацій. Держава має сприяти цифровій інклюзії через навчання, цифрову інфраструктуру та підтримку стартапів. Не менш важливим є доступ до венчурного капіталу та краудфандингових платформ, які можуть стати альтернативою банківському фінансуванню.

Стимулювання інноваційної активності МСП в умовах євроінтеграції сприяє модернізації економіки, підвищенню продуктивності та експортного потенціалу. Це також зміцнює стійкість бізнесу до зовнішніх шоків, таких як пандемії чи воєнні загрози. Варто

зауважити, що інновації не обмежуються лише ІТ-сферою — вони можливі й у сфері агробізнесу, логістики, освіти, медицини та енергетики.

Україна має значний людський капітал, високий рівень базової освіти та підприємницький потенціал, що створює передумови для інноваційного прориву. Водночас реалізація цього потенціалу потребує послідовної політики з боку держави, з урахуванням найкращих європейських практик. Адаптація національного законодавства до *acquis communautaire* має включати норми, що забезпечують свободу інноваційної діяльності, захист інтелектуальної власності та відкритість наукових результатів. Одним із ключових завдань на шляху стимулювання інновацій є формування сприятливого регуляторного середовища, яке не лише не стримує ініціативу, а й активно її заохочує. Нині частина норм законодавства в Україні все ще залишається застарілою та не відповідає вимогам інноваційної економіки. Гармонізація українського законодавства із законодавством ЄС повинна передбачати прозорі правила для технологічного бізнесу та чіткі процедури взаємодії з державою.

Особливої уваги потребує розвиток інфраструктури підтримки — бізнес-інкубаторів, науково-технологічних парків, лабораторій відкритих інновацій. Такі структури забезпечують середовище для експериментів, співпраці та швидкого масштабування стартапів. Значний потенціал має співпраця МСП з університетами та технічними закладами, де формується інтелектуальний ресурс для інновацій. Спільні проєкти з європейськими партнерами сприяють швидшому освоєнню сучасних технологій і методів управління. Водночас слід активніше просувати ідею «відкритих інновацій» — використання зовнішніх джерел ідей, технологій та ресурсів.

Однією з перспективних ініціатив є створення національної платформи підтримки інноваційного МСП, що об'єднувала б фінансові, інформаційні та консультаційні ресурси. Успішні приклади ЄС, як-от Digital Innovation Hubs, можуть бути адаптовані до українського контексту. Такі платформи могли б забезпечити рівний доступ підприємств з різних регіонів до ресурсів розвитку. Крім того, доцільним є впровадження механізмів «смарт-регулювання», які враховують специфіку малого бізнесу при розробці політики. Це дозволяє уникнути надмірного адміністративного навантаження на підприємства, які тільки починають інноваційну діяльність. Підтримка має бути диференційованою — залежно від етапу інноваційного розвитку підприємства, його секторальної належності та експортного потенціалу.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що стимулювання інноваційної активності МСП має стати стратегічним пріоритетом євроінтеграційної політики України, адже саме інноваційний бізнес є джерелом стійкого економічного розвитку, інтеграції у глобальні ринки та підвищення добробуту громадян.

Література

1. Кишакевич Б.Ю., Демедюк, Б.Т. Податкове стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу у країнах ЄС. *Ефективна економіка*. 2023. 9.
2. Кишакевич Б., Максишко Н., Гриценко К., Ворончак І., Демедюк, Б. Аналіз ефективності цифровізації малих та середніх підприємств країн ЄС за допомогою DEA-моделей. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2024. 3(56). 215–229. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.56.2024.4344>
3. Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б.Т., Савка О.В. Цифрова трансформація регуляторних механізмів стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу. *Агросвіт*. 2025. 8